

CRO Luchthaven Rotterdam

Betreft : **CONCEPT** Verslag bijeenkomst CRO luchthaven Rotterdam d.d. 9 maart 2018

Aanwezig: Voorzitter : dhr. J. van der Vlist
Secretaris : dhr. E. Struch

Leden / plaatsvervangende leden / ambtelijke ondersteuning/ adviseurs:

Provincie Zuid-Holland : dhr. K. de Jong
Gemeente Rotterdam : dhr. R. van der Bolt
Gemeente Lansingerland : dhr. S. Fortuyn
Gemeente Lansingerland : mw. T. Dronkers
Gemeente Schiedam : mw. P. van Aaken
Gemeente Schiedam : mw. L. Voogelaar
Rotterdam The Hague Airport : dhr. S. van der Kleij
Luchtverkeersleiding Nederland : dhr. J. van Duin
Gebruikers Kleine Luchtvaart : dhr. O. Bal
Bewonersvertegenw. Rotterdam : dhr. J. Poot
Bewonersvertegenw. Lansingerland : mw. T. van de Coevering
Bewonersvertegenw. Schiedam : dhr. J. Witjes
Natuur en Milieufederatie ZH : mw. S. Kuijpers
DCMR Milieudienst Rijnmond : dhr. R. Algra

Agendalid:

BTV : dhr. D. Breedveld *)

Afwezig:

Provincie Zuid-Holland : mw. A. Bom
Gebruikers Grote Luchtvaart : dhr. H. Vos
Bedrijfsleven (VNO-NCW) : dhr. B. Mooren
Natuur en Milieufederatie ZH : dhr. A. Ouwehand

*) Een agendalid is geen lid van de CRO en neemt niet deel aan de vergadering.

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet de heren Vrugt en Sistermans van het Ministerie van I&W en dhr. Louwerse van RTHA van harte welkom. Tevens verwelkomt hij dhr. Dirk Breedveld, de nieuwe voorzitter van de BTV, die als toehoorder aanwezig is.

De secretaris heeft berichten van verhindering ontvangen van mw. Bom, dhr. Mooren en dhr. Vos. De laatste moest zijn reeds geplande reis naar Athene onverwachts aanpassen wegens personele wijzigingen bij de Griekse slotcoördinator.

Dhr. Langenberg is op 23 februari 2018 teruggetreden als wethouder en kan daarom geen lid meer zijn van de CRO. Hem wordt derhalve met ingang van deze datum ontslag verleend als lid van de CRO. Dhr. v.d. Bolt deelt mee dat de portefeuille luchthaven is overgenomen door dhr. M.J.W. (Maarten) Struijvenberg.

Er is een nagekomen stuk (6.b) verzonden voor agendapunt 6.

a. agenda

In verband met de verhindering van dhr. Vos wordt agendapunt 11 doorgeschoven naar de volgende keer. De agenda wordt verder ongewijzigd vastgesteld.

2. Mededelingen

Het college van Lansingerland heeft op 13 februari besloten om mw. v.d. Coevering en dhr. v.d. Ouderaa voor herbenoeming in de CRO voor te dragen. Hun zittingstermijn loopt op 12 juni 2018 af. De voorzitter **benoemt** mw. A.T.C. (Thea) van de Coevering en dhr. R.H.J. (Robert) van der Ouderaa met ingang van 12 juni 2018 voor een tweede termijn als lid respectievelijk plaatsvervangend lid van de CRO namens de omwonenden van Lansingerland.

Naast zijn werk voor de CRO houdt de secretaris zich bij zijn werkgever, de provincie Zuid-Holland nu ook bezig met andere luchtvaartdossiers, voor zover er geen sprake is van strijdigheid met werk voor de CRO. Dit is vooraf besproken met de voorzitter. Het gaat bijvoorbeeld om dossiers m.b.t kleine luchtvaart, maar ook RTHA. De secretaris hecht eraan dat de CRO hierover geïnformeerd is.

Dhr. v.d. Kleij meldt, dat de overgebleven slots van de winter worden overgeheveld naar de zomer. Ze zullen niet in de randen van de dag terecht komen, omdat op die momenten reeds de maximale fysieke capaciteit van de terminal benut wordt. Dhr. Fortuyn vraagt aandacht voor goede communicatie hierover. Dhr. Poot vraagt zich af of niet aan compartimentering over het jaar gedaan zou moeten worden. De voorzitter constateert, dat er behoefte is aan enige toelichting op de vrijheid om de capaciteit te verdelen over het jaar. (**actie: RTHA/secretaris**)

3. Luchtruimvisie/herziening: presentatie door I&W

Dhr. R. (René) Vrugt, die overigens pas sinds enkele dagen projectdirecteur Herindeling Luchtruim is, geeft een presentatie (**bijgevoegd**) over de achtergronden van de herindeling, de kaders en doelen, het proces en participatie in het bijzonder de daarbinnen beoogde. De CRO heeft hiermee de primeur.

Vragen van I&W aan de CRO zijn:

- welke wensen heeft u voor het proces?
- wat zijn uw ervaringen en tips?
- welke partijen dienen betrokken te worden?

Dhr. Fortuyn benadrukt, dat met het stellen van heldere kaders vooraf discussie later wordt voorkomen. Hij mist in het plan van aanpak en de presentatie echter nog de fundamentele discussie over bijvoorbeeld het belang van optimale routes versus hinder en CO2 uitstoot. Zo vraagt hij zich ook af of vermindering van CO2 uitstoot nu prioriteit heeft boven vermindering van geluidhinder of omgekeerd? Inmiddels heeft hij veel ervaring met projecten als de HSL en de A13/A16. Fortuyn ondersteunt nadrukkelijk het proces van burgerparticipatie en heeft geleerd, dat verwachtingenmanagement enorm belangrijk is. Hij herhaalt dat vooraf de kaders duidelijk gesteld moeten worden. De voorzitter kent veel projecten en daarbij blijkt steeds weer dat het optellen van appels en peren lastig blijft. Zijn boodschap aan het Ministerie is, dat in deze omgeving overlast heel belangrijk is. Wat er speelt en gespeeld heeft rond het advies van de Commissie van Heijningen, zal worden samengevat en als input worden meegegeven aan het Ministerie. **(actie: secretaris)** Verder is belangrijk dat er meer zicht komt op de planning van I&M, zodat de planning van de CRO hierop kan worden afgestemd en snel geschakeld kan worden.

Mw. Kuijpers constateert, dat we weliswaar blanco aan het proces beginnen, maar dat ondertussen de doelen wel al vastliggen, zoals het creëren van meer capaciteit in de lucht. De voorzitter wijst erop, dat dhr. Vrugt niet voor niets de Elverding aanpak heeft genoemd. Dhr. Vrugt benadrukt dat de doelen wel een gegeven zijn. De voorzitter vult aan dat Kabinet/Kamer een besluit genomen hebben over groei van de luchtvaart. Iedereen blijft natuurlijk vrij om het hier niet mee eens te zijn, maar binnen deze randvoorwaarde moeten we wel opereren. De discussies over het luchthavenbesluit RTHA en de herziening van het luchtruim moeten niet door elkaar heen gaan lopen.

Dhr. Poot constateert dat in het plan van aanpak gesproken wordt over capaciteitsuitbreiding in Zuidwest Nederland. Hij veronderstelt dat dit gaat over RTHA en vraagt om een toelichting. Dhr. Siermans antwoordt dat het hier gaat om verkeer van en naar België, niet om de lokale luchthaven.

Dhr. Poot merkt verder op dat op bladzijde 15 wordt gesproken over een business case. In zijn optiek zou dit een MKBA moeten zijn. Verder vindt hij dat het selectiviteitsbeleid mee zou moeten worden genomen. Dhr. Vrugt zal de gedachte van een MKBA meenemen. Met betrekking tot het selectiviteitsbeleid merkt hij op dat er ook nog een luchtvaartnota komt.

De voorzitter lijkt het goed als de discussie in de CRO over het luchthavenbesluit, advies van de verkenner, et cetera voor het Ministerie ontsloten wordt. **(actie: secretaris)**

Dhr. Witjes ziet het aspect economie niet terugkomen in het plan van aanpak, wel de belangen van Schiphol. Verder is veiligheid belangrijk, maar dat wordt volgens hem in het stuk niet echt uitgewerkt. Dhr. Vrugt antwoordt dat er uiteraard meerdere belangen zijn, en dat het goed is hier open over te zijn. Verder is veiligheid uiteraard een belangrijke randvoorwaarde.

Dhr. Witjes vraagt wat bedoeld wordt met vergroting van de piekruicapaciteit. Dhr. Siermans antwoordt dat dit vooral gaat over Schiphol, en dan met name de gezamenlijk capaciteit van de banen. De discussie hierover wordt met de Omgevingsraad Schiphol gevoerd.

Mw. v.d. Coevering heeft de indruk dat de klemtoon ligt op Schiphol en vraagt zich af of RTHA niet het kind van de rekening wordt. Ze is benieuwd wanneer de inspraak zal plaats vinden en of hiervoor een spoorboekje is. Ze is bang dat de doelen inmiddels vastliggen. Dhr. Vrugt antwoordt dat het proces hier pas begonnen is en dat er een spoorboekje komt, dat overigens geen dictaat is.

Dhr. v.d. Bolt gaat nader in op het participatie proces. Hij ziet graag dat in elke stap commentaar en reacties meegenomen worden, voordat er een besluit wordt genomen. “Wees helder!” Hij is het eens met dhr. Fortuyn dat ook bij het formuleren van de kaders en doelen de belanghebbenden goed moeten worden meegenomen in elke stap.

Dhr. Algra constateert dat de resultaten van een aantal werksporen op elkaar kunnen ingrijpen, maar hij zit dit niet terug in de vorm van een impactanalyse waarin wordt onderzocht hoe de verschillende oplossingsconcepten zich tot elkaar verhouden. Verder staat onder de acties voor de korte termijn onder andere hinderbeperking voor de omgeving Lelystad, waar langdurig onder 6000 ft gevlogen gaat worden. Dhr. Algra wijst erop dat Schipholverkeer nu ook op een hoogte van 6000 ft (en soms lager) over de gemeenten rondom RTHA vliegt en dat dit in een frequentie gebeurt die hoger is dan in de eerste operationele jaren van Lelystad. Bovendien heeft dit tot gevolg dat verkeer van en naar RTHA vaak onder die 6000 ft moet blijven, hetgeen veel hinder veroorzaakt. Hij vraagt zich af hoe “wij ons beter in de kijker kunnen spelen”. Dhr. Vrugt zegt toe deze opmerkingen mee te nemen.

Volgens dhr. v.d. Kleij kan een 2^e Kaagbaan, die nu alleen nog maar bestaat in de vorm van potloodschetsen, voor RTHA een groot verschil maken (in positieve zin), en wil graag weten of dit wordt meegenomen. De voorzitter wil graag breder trekken en zou graag zien dat ook verbetervoorstellen op andere terreinen worden meegenomen dan alleen de indeling van luchtruim. Dhr. Vrugt begrijpt de wens.

De voorzitter besluit met te constateren dat de ontwikkelingen rond RTHA vaak een afgeleide zijn van de discussie rond Schiphol. Hij vraagt nadrukkelijk aandacht voor zowel de nationale als regionale belangen.

4. Ingekomen stukken

Er zijn geen opmerkingen naar aanleiding van de ingekomen stukken en het voorstel om 5.a en 5.b mee te nemen bij de bespreking van de resultaten van de ultrafijnstof metingen en 5.c bij de bespreking van de evaluatie van de communicatie pilot, dit alles in een volgende vergadering. (**actie: secretaris**)

5. Verslagen

a. concept verslag overleg 13 december 2017

tekst:

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

naar aanleiding van:

- Pagina 4, punt 7.c (planning/proces/voortgang luchthavenbesluit overige punten), laatste alinea: op de vraag of er al een uitslag is van de ultrafijnstof metingen, antwoordt dhr. v.d. Kleij dat er vertraging is door ziekte en vakantie. Hij verwacht het rapport binnen enkele weken en zal het dan via de secretaris direct doorsturen naar de leden van de CRO. **(actie: RTHA/ secretaris)**
- Pagina 6, punt 12 (Communicatie met frequente melders: follow-up): de secretaris geeft een korte terugkoppeling over de informatie avond die op 23 januari 2018 in Lansingerland was georganiseerd als pilot communicatie. De avond was goed bezocht en bleek in een behoefte te voorzien. De mogelijkheid om in het tweede deel van het programma persoonlijk van gedachten te wisselen met vertegenwoordigers van CRO, RTHA, LVNL en DCMR werd door veel deelnemers merkbaar gewaardeerd, ook al was de boodschap niet altijd wat zij graag hadden willen horen. Bij de evaluatie is geconcludeerd, dat het zin heeft om met dit format (met alleen kleine aanpassingen) verder te gaan en vooralsnog 1x per jaar een bijeenkomst te organiseren in Lansingerland, Schiedam, Hillegersberg/Schiebroek en Overschie (dus in totaal vier per jaar). Mw. v.d. Coevering voegt hieraan toe, dat er eventueel ook extra thema avonden kunnen worden toegevoegd voor het hele gebied. De CRO gaat akkoord met het voorstel. **(actie: secretaris/ RTHA/ Schiedam/ Rotterdam/ Lansingerland)**

b. actielijst

Er zijn geen opmerkingen n.a.v. van de actielijst.

c. vastgesteld verslag overleg 14 september 2017

Er zijn geen opmerkingen n.a.v. het vastgesteld verslag.

6. Terug/voorblik BRR

a. terugkoppeling overleg BRR ambtelijk/ vz + secr CRO

Dhr. de Jong meldt dat er een geschikte kandidaat is gevonden voor de positie van kwartiermaker voor de Omgevingsmanager RTHA, namelijk dhr. Ewald van Vliet. Dhr. de Jong maakt wel voorbehoud, want dhr. van Vliet is nog niet officieel benoemd. Hij zal in het kader van zijn opdracht gesprekken voeren met de leden van de CRO.

In de ogen van de voorzitter is een belangrijke vraag “van wie die Omgevingsmanager moet zijn”. Dit zou bijvoorbeeld de luchthaven kunnen zijn. Het is goed om deze vraag mee te nemen bij de kwartiermakerij.

Dhr. Poot vraagt wie dit allemaal gaat betalen. Dhr. de Jong antwoordt, dat de BRR de kosten voor de kwartiermaker voor zijn rekening neemt, maar dat nog ingevuld moet worden wie de Omgevingsmanager gaat betalen.

Dhr. de Jong stelt voor om van het (nagezonden) document over hinder beperkende maatregelen nu alleen kennis te nemen. Binnen een maand zal een aparte bijeenkomst worden belegd om dit te bespreken. **(actie: PZH)** Graag verneemt hij van de CRO leden wie mee wil praten.

Dhr. Poot wil graag nu alvast het volgende meegeven. Ten eerste ziet hij dat er een stuurgroep geïntroduceerd wordt, en vraagt zich dan af: wie, wat, waarvoor, weer een nieuw gremium?

Ten tweede kosten sommige dingen geld. Wie gaat dat betalen? Als er geen geld is, heeft het geen zin.

Mw. van Aaken merkt op dat het document nog slechts een opsomming geeft en dat er aan afzonderlijke onderdelen nog geen gewicht/waarde is gegeven. Ook is de BRR niet alleen verantwoordelijk. De voorzitter vult aan, dat de BRR eigenaar van het programma is. Het onderwerp wordt de volgende keer opnieuw geagendeerd. (**actie: secretaris**)

7. Toekomst luchthaven

a. luchthavenbesluit: voortgang

Dhr. v.d. Kleij heeft geen nieuws te melden. De luchthaven wacht nog op de uitkomst van de update van de (geluid) berekeningen.

b. samenwerkingsagenda regiodoelen: voortgang

Zie agendapunt 6.a.

8. Missie, visie en strategie: terugkoppeling door RTHA

Meerdere leden van de CRO hebben vorig jaar op uitnodiging van RTHA meegedaan aan de visie workshops die de luchthaven organiseerde in het kader van de ontwikkeling van een nieuwe visie en strategie. Dhr. Louwse, algemeen directeur van de luchthaven geeft met een korte presentatie de CRO een terugkoppeling over het resultaat. Het hele document “Missie, Visie en Strategie 2025” kan worden gedownload van onderstaande webpagina:

<https://www.rotterdamthehagueairport.nl/onderneming/overons/strategie/>

De voorzitter stelt voor om kennis te nemen van het hele verhaal. Als de deelnemers aan de sessies er nog over willen doorpraten in de CRO, dan kunnen zij hun punten doorgeven via de secretaris. (**actie: allen/ secretaris**)

Dhr. Poot onderschrijft het belang om met RTHA in gesprek te gaan over de missie/visie/strategie, maar heeft veel vraagtekens bij de verwerking van de thema's uit zijn eigen sessies. Hij vindt dat in de uitwerking het aspect overlast onderbelicht is.

Dhr. v.d. Kleij zal in de volgende vergadering een presentatie geven over Rotterdam The Hague Innovation Airport (RHIA). (**actie: RTHA**)

9. IL&T Handhavingsrapportage 2017 RTHA

Mw. v.d. Coevering vraagt of één maatschappij of één toestel onrechtmatig van het tolerantiegebied van een vertrekprocedure is afgeweken, en of het steeds dezelfde was. Dhr. v.d. Kleij antwoordt, dat het voor het eerst is dat een maatschappij zonder opdracht buiten het tolerantiegebied vliegt en dat IL&T hiervoor een waarschuwingsbrief stuurt. Het betrof één vlucht. Mw. v.d. Coevering vraagt ook waarom alleen een gedeelte van de nachtvluchten wordt onderzocht, en waarom vooral starts. Dhr. v.d. Kleij antwoordt, dat starts meer hinder veroorzaken dan landingen. Verder is er veel aandacht voor landingen na 24.00 uur.

Dhr. Witjes noemt als voorbeeld een voorval dat hij zelf gemeld heeft aan DCMR, waarbij een vliegtuig van de route afweek en veel hinder veroorzaakte. Blijkbaar is deze afwijking

goed bevonden door IL&T. Vijf minuten steeg namelijk nog een vliegtuig op dat wel netjes binnen de lijntjes bleef. Waarom had dat eerste vliegtuig niet even kunnen wachten, zodat het ook niet van de route had hoeven afwijken? Dhr. van Duin antwoordt, dat dit inderdaad kan afhangen van de tijd, maar dat 5 minuten wachten bijvoorbeeld kan leiden tot het missen van een slot elders. De voorzitter doet de suggestie om als het rond RTHA zo druk is, zo mogelijk even te wachten met vertrekken. Dhr. van Duin komt hier de volgende keer op terug. **(actie: LVNL)**

10. Meldingen hinder Vliegtuigbewegingen rondom RTHA

a. rapport 4^e kwartaal 2017 DCMR

De voorzitter vindt het jammer dat het nu niet lukt om de jaarrapportage gereed te hebben voor bespreking in de CRO. Dhr. Algra wijst erop dat hij ook altijd vraagt om de vergadering wat later te plannen. DCMR heeft die extra tijd hard nodig.

(noot secretaris: het vergaderschema zal voortaan zo worden opgesteld dat de jaarrapportage besproken kan worden in de eerste vergadering van het jaar.)

Dhr. Witjes ziet relatief veel 737-800 in de geluid top 10 van de dagperiode. Volgens dhr. Algra kan dit verklaard worden doordat dit type zwaarder is dan de 700 en daardoor bij de start meer motorvermogen nodig heeft. Dit zie je dan terug in de geluidmetingen.

De TUI 737 MAX zou veel minder geluid maken. Dhr. Witjes wil weten of de omwonenden dit gaan merken en dhr. Poot vraagt of dit effect wordt meegenomen in de berekeningen. Dhr. v.d. Kleij antwoordt, dat voor dit type vliegtuig nog geen geluidklasse bestaat. Mw. v.d. Coevering stelt dat je ook meteen zou kunnen beginnen met meten. Dhr. v.d. Kleij beaamt dit.

Dhr. Fortuyn is teleurgesteld dat ondanks diverse bijeenkomsten met omwonenden, het aantal meldingen toch zeer hoog is en blijft, en dat zelfs 40% van de frequente melders komt. De voorzitter vindt het op zich niet erg dat mensen veel melden. Het is relevant om te weten en mee te tellen, maar er moet geen lading aan worden gegeven dat frequente meldingen op zich goed of slecht zijn. Het doel is niet om deze groep murw te praten, maar wel te laten zien dat klagen zin heeft en we er iets mee doen.

Dhr. Poot vraagt of er een rode draad te vinden is in de meldingen van frequente melders. Dhr. Algra antwoordt dat de meeste hinder in de periode van 7.00 tot 8.00 ervaren wordt.

Het rapport wordt verder voor kennisgeving aangenomen. Volgende keer zal de jaarrapportage worden besproken.

11. Uitvoeringsplan minimaliseren geluidhinder: wat doet Transavia (vervolg)

In verband met de verhindering van dhr. Vos wordt agendapunt doorgeschoven naar de volgende keer. **(actie: secretaris)**

12. Planning & Control cyclus

a. jaarrekening 2017

De CRO neemt kennis van de concept jaarrekening 2017 van de SOCRO. Er zijn geen op- of aanmerkingen.

b. jaarverslag 2017

De CRO stelt het jaarverslag 2017 ongewijzigd vast.

13. Rondvraag

Dhr. Poot vraagt waarom het niet lukt om contact te leggen met ACNL. Volgens dhr. v.d. Kleij is er een enorm tekort aan slots, waardoor ACNL het momenteel heel erg druk heeft. Afgesproken wordt dat de CRO hierover een signaal zal laten gaan naar I&W. **(actie: secretaris)**

Naar aanleiding van de internetconsultatie over de concept verkeersverdelingsmaatregel voor Lelystad en Schiphol vraagt dhr. Poot of iets dergelijks ook voor RTHA mogelijk zou zijn en of informatie over de verhouding zakelijke/ niet-zakelijke reizigers (voor de CRO) beschikbaar kan komen. Dhr. v.d. Kleij antwoordt dat het bij Schiphol gaat over het uitplaatsen van vluchten met weinig overstappende reizigers. De secretaris zal bovenstaande vragen met RTHA bespreken. **(actie: secretaris)**

Dhr. Poot merkt op dat RTHA geen eigen jaarverslag uitbrengt, maar dat je dat eigenlijk wel zou moeten willen als je een maatschappelijke organisatie bent. Hij zou dan ook graag zien dat dit voortaan wel gebeurt. Deze suggestie kan worden meegenomen bij het doorpraten over missie, visie en strategie.

Naar aanleiding van een vraag van dhr. Poot over het beleid m.b.t. tot het delen van vergaderstukken op internet, geeft de secretaris aan dat destijds is afgesproken dat alleen agenda en verslag op de website worden gezet. De voorzitter wijst erop dat alles openbaar is. De CRO besluit daarom voortaan alle vergaderstukken op de website te plaatsen. **(actie: secretaris)**

Naar aanleiding van het Tv-programma Monitor over het verplichten van het opnemen van een kettingbeding in koopovereenkomst voor huizen in de omgeving van Schiphol vraagt dhr. Witjes aan de bestuurders of dat ook gebeurt rond RTHA. Dhr. Fortuyn en v.d. Bolt antwoorden beiden bevestigend.

Mw. Kuijpers zou graag zien dat het mogelijk wordt om vanuit Google Maps de locatie over te nemen in het klachtenformulier. Dhr. Algra zegt toe te bekijken of dit mogelijk is. **(actie: DCMR)**

Met het oog op de aanstaande verkiezingen, waarvan de uitslag uiteraard ongewis is, wil dhr. Fortuyn alvast bedanken voor de samenwerking en gastvrijheid in de afgelopen vier jaar.

14. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering.